

Nr 163

Av herr Lundberg m. fl., om inrättande av en överläkartjänst för alkoholsjukdomar vid Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Akademiska sjukhusets direktion har bland sina petita för budgetåret 1963/64 upptagit en överläkartjänst för alkoholskadade, knuten till sjukhusets psykiatriska klinik. I årets statsverksproposition har denna framställning icke beaktats.

Frågan om organisationen av alkoholsjukdomarnas behandling inom uppsalaområdet har alltsedan restriktionssystemets hävande 1955 varit brännande aktuell och har i olika omgångar diskuterats och varit föremål för utredning inom länsnykterhetsnämnden, Uppsala läns landstings förvaltningsutskott, Akademiska sjukhusets direktion och kommittén för Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande. Genom beslut den 27 juni 1957 uppdrog Kungl. Maj:t åt den sistnämnda kommittén att förutsättningslöst utreda frågan om att tillskapa förbättrade vårdmöjligheter för alkoholsjuka genom förläggande till Akademiska sjukhusets område av en föreslagen nykterhetsvårdspoliklinik med avgiftnings- och behandlingsavdelningar. Kommitténs utredning resulterade den 24 oktober 1958 i en skrivelse till Konungen, vari vitsordades att »behovet av ökade resurser för nykterhetsvården var uppenbara» och att tillkomsten av dylika resurser måste anses vara »av brådskande angelägenhet». Kommittén tillstyrkte livligt, »att åtgärder snarast vidtages» samt underströk »såsom synnerligen angeläget», att forskning och undervisning inom ifrågavarande område utökas. — Kommittén fann emellertid, »att övervägande skäl talade för en förläggning till Ulleråkers sjukhus, men att nykterhetsvårdspolikliniken med därtill hörande avdelningar i administrativt hänseende underställdes direktionen för Akademiska sjukhuset såsom annex till dess psykiatriska klinik». — Kommitténs förslag om förläggning av en vårdcentral för alkoholsjuka till Ulleråkers sjukhus ter sig i dag icke såsom lämpligt, efter hörande av socialstyrelsen, medicinalstyrelsen och kanslern för rikets universitet. Efter hörande av medicinska fakulteten i Uppsala, nykterhetsvårdsutredningen samt mentalsjukvårdsberedningens byggnads- och utrustningsdelegation fann icke heller Kungl. Maj:t, att tillräckliga skäl förelåg för att »en nykterhetsvårdspoliklinik med därtill anknutna avgiftnings- och efterbehandlingsavdelningar» skulle förläggas till Ulleråkers sjukhus.

I skrivelse av den 7 juli 1960 uppdrog Kungl. Maj:t åt Akademiska sjuk-

husets byggnadskommitté att »under planläggning av sjukhusets utbyggnad i samråd med vederbörande kommunala myndigheter till prövning upptaga frågan om en slutlig förläggning till detta sjukhus av en nykterhetsvårdspoliklinik, dock att särskild efterbehandlingsavdelning icke synes böra anknytas till polikliniken». Det förutsattes, att »en intoxikationsavdelning kommer att inrättas vid Akademiska sjukhuset vid lämplig tidpunkt under pågående utbyggnad».

I avvaktan på tillsättandet av en ny klinikchef vid Akademiska sjukhusets psykiatriska klinik efter professor Bernhard Jacobowskys avgång med pension den 30 juni 1960 förblev ärendet en tid vilande. Sedan den nye klinikchefen tillträtt sin befattning den 1 januari 1961 har, efter skrivelser från denne till landstingets hälso- och sjukvårdsstyrelse, kommittén för Akademiska sjukhusets utbyggande och sjukhusets direktion med begäran om snabba åtgärder, ärendet varit föremål för överläggningar mellan berörda parter, vilka resulterat i en delvis provisorisk plan för problemets lösande.

Det torde icke vara en överdrift att beteckna läget vid Akademiska sjukhusets psykiatriska klinik som kritiskt på grund av den enorma och ensidiga belastning som vården av de alkoholsjuka f. n. utgör för kliniken. 1955 inrättades i Uppsala stads nykterhetsnämnds regi, men helt replierande på klinikens läkare och sjukvårdspersonal, en »provisorisk» alkoholpoliklinik. Vid denna poliklinik, som är förlagd till kvällarna, arbetar f. n. fyra av klinikens läkare cirka 5 timmar var i veckan. Härtill kommer att cirka hälften av jourhavande läkarens alla ärenden utgöres av akuta alkoholfall, som oftast kräver omedelbara omhändertagande åtgärder och att beläggningen på klinikens vårdavdelningar för manliga patienter, som tidigare till cirka 30 % utgjorts av alkoholsjuka, på senare tid till cirka 50 % utgjorts av samma klientel. Det är uppenbart att, då även eftervården av detta svårhanterliga och socialt komplicerade klientel måste falla på klinikens läkare och då inga evakueringsmöjligheter stått till buds, hela klinikens verksamhet på ett oproportionerligt och orimligt sätt kommit att präglas av alkoholistvård till förfång för undervisning och forskning. Klagomål har även framförts från studerande, som tilldelats tjänstgöring på manliga vårdavdelningar (hälften av kurserna), för att de i så stor utsträckning endast fått stifta bekantskap med alkoholsjuka patienter. Anledningen till det ständigt ökade behovet av resurser för vård av alkoholsjuka är givetvis icke endast att söka i en stegrad frekvens av alkoholsjukdomar, utan även i det förhållandet att man numera i långt större utsträckning än tidigare söker medicinsk vård även för denna form av psykisk sjukdom, ett i och för sig glädjande förhållande.

Vid överläggningar mellan lokalt berörda parter har full enighet rått om det stora omedelbara behovet av att åtgärder vidtages för tillgodoseende

av vården av alkoholsjuka inom uppsalaområdet, och man har tänkt sig att eftersträva en organisation som bygger på att en överläkartjänst inrättas för alkoholsjuka inom länet. I avvaktan på att en vårdavdelning för avgiftning tillskapas skulle den tilltänkta överläkaren för akut vård av alkoholsjuka disponera ett mindre antal sängar (12—14) vid den psykiatriska kliniken, varjämte han skulle sköta den medicinska eftervården och rehabiliteringen vid en eftervårdsavdelning som i landstingsregi skulle drivas utanför Uppsala från och med den 1 juli 1963. Han skulle härutöver organisera och leda polikliniska vårdcentraler för alkoholsjuka på ett par ställen ute i länet samt med ett femtontal föreläsningstimmar per kurs för medicine kandidater biträda i undervisningen.

Med hänsyn till att enligt Kungl. Maj:ts beslut av den 7 juli 1960 en nykterhetsvårdspoliklinik skall ingå i utbyggnaden av Akademiska sjukhuset synes det lämpligt att redan i den här skisserade provisoriska organisationen den nya överläkartjänsten inrättas vid Akademiska sjukhuset. En tjänst med här skisserade arbetsuppgifter och med den avsedda ansvarsställningen kräver en befattningshavare med mycket stor erfarenhet och god organisatorisk förmåga, vartill kommer att man måste kunna räkna med kontinuitet i utvecklingen av verksamheten. Det torde därför icke räcka med inrättandet av en biträdande överläkartjänst för ändamålet.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att inrätta en överläkartjänst för alkoholsjukdomar vid Akademiska sjukhusets psykiatriska klinik i Uppsala.

Stockholm den 24 januari 1963

John Lundberg

S. G. W. Wahlund

Erik Tobé

Erik Anners